

„Sjonnema” yn it Höflân to Grou biwenne troch Tj. Pijl

It wie ien fan de simmerske maeijedagen dat ik sin krike ris in fytstocht troch it Grouster Höflân to meitsjen en meien ris by in pear pleatsen to sjen hwêrfan ik wist dat se in âlde namme hiene. Thús waerd der sein „silstû dat wol dwaen, de boeren sjogge dy oankommen, se hawwe it fierstento drok om in praetsje to meitsjen oer pleats en famylje”.

Ik wie it der wol mei iens, mar ik tocht, ik gean dochs, as in boer it drok hat dan is hy yn elts gefal thús en slagget it net, nou dan haw ik in moai reiske. Maeijemoanne kin sa moai wêze, is dochs blommemoanne?

Nou, it wie moai, ik soe hast sizze de Fryske greidhoeke op syn moaist. It wie in nocht dêr sa om to swalkjen, de pleatsen biskûle yn it noch frisse grien fan beamwâllen en in inkelde heech opgeande popel. It swartbûnte fé yn de mei blommen forsierde greiden. It ratteljen fan in trekker mei meanmesine, hjir en dêr in oplader dwaende om it al yn wurdzen brochte gêrs op weinen to laden en by de pleatsen der't ik seach dwaende mei it meitsjen fan kûlebulten. Hwat in warberens en dat alles oergetten troch in koesterjende maeijesinne. It wie mei nocht dat ik dat reiske makke.

„Ja de boeren binne wol drok dwaende”, wie ek myn bitinken, doe't ik der wie, mar sa tocht ik fierder, „as der foar my gjin tiid is, al it moaije fan it hjir wêzen kinne se my net ûntnimme”.

It foel wol ta, der wie wol tiid doe't ik fortelde hwerfoar ik kaem.

Ien ding wie spitich, neffens myn oantekening woe ik ris sjen op „Gaatsma - Siennema - Great en Lyts Suf-fenstra Uilkema”, mar ris sjen hoe-folle tiid ik hie, yn it hiele Höflân wie net in homeije to finen mei ien fan dizze nammen, ja it wie sa slim, dat doe't ik hjir en dêr ris frege nei de namme fan de pleats der earst,

goed oer tocht wurde moast, hoe 't it nou ek wer wie. As wy net op-passe wurde dizze nammen wei. Foar folle pleatsen binne it al slipende nammen.

Ik wol jitris mei clam der op oan-stein, boeren fan Fryslân as jimme pleats in âlde namme hat, wêz der bliid mei, it is in bân mei it forline, set de namme op'e homeije, op 'e hikke, spikerje har as it net oars kin mar oan in beam, mar draech har út. It jout sa folle eigens. Hwat klinkt it moai: de hear Tj. Pijl, „Sjonnema”, Höflân, Grou. Of de hear A. Knossen, Gaatsma Höflân. Grou en gean sa mar troch.

Boppedat hwat stiet it moai, dizze nammen as men by de pleatsen lâns reizget en dy âlde nammen sjocht. Mits goed oanbrocht, it hellet it lân-skipskientme omheech. En soks is dochs wol nedich, der is al safolle dat loslitten wurde moat. Sa moast ik tinke doe't ik der by in fan stien oplutsen geboutsje stie, dat it plak ynnommen hat fan tsientallen wettermolens. Dêrom biwenners fan dit moaije stikje Fryslân, wurkje mei, om de kosten hoeft it net oer to gean, draech jimme pleatsnamme út.

Ik woe it ha oer de pleats fan de hear Tj. Pijl, mar it sil nije wike wurde, ik wol nou allinne noch ef-kes hwat fan dy namme sizze.

Neffens myn oantekens socht ik Siennema, neffens vrou Pijl-Tjepke-ma, dy't op dizze pleats berne is, is it Sjonnema. Nou stiet yn de âlde ko-hieren 1858 Siennema. Earder ris in kear mei ien n der yn, noch earder wie it „Sjennema” en om 1700 hinne en dêr noch foar is it „Sjonnema”. As dy i foar in j brûkt wurdt haw-we wy de namme sa as vrou Pijl dy neamde en sa as de pleats by in forkeaping yn 1915 ek neamde wurdt. Sa docht hiir ek wer blikken

hoe troch forskriuwen âlde nammen soms forfoarme binne.

Nije wike it ien en oar oer „Sjonne-ma”.

Sa as ik foarige wike al skreau is de namme Sjonnema noch al ris yn skriuwfoarm foroare, mar ik tink dat yn de folksmûle it âldste „Sjonnema”, biwarre bleaun is. Oan 'e hân fan de floreenkohieren fan Grou sil ik dy namme-forskriuwingen fan kear ta kear werjaen. De pleats stiet yn dizze kohieren, sawol as ek yn de stimkohieren as nû. 35 en is floreenplichtich great 47 pounsmiet.

Eigeners en brûkers hawwe west:

1640 „Sionnema”, Gatse Hopperts eigener.

1698 „Sionnema”, Janke Kornelis Visser eignerske, Gerlof Dirx brûker.

1700 As yn 1698.

1708 „Sionnema”, selde eignerske, Hendrik Dirxes brûker.

1718 „Sjonnema”, de burgemeester als curator over de erfgenamen van Reinieke Reiners Postma, Bruin Gabes brûker”.

1728 Reinardus Clok tot Groningen eigener, Bruin Gabes brûker.

1738 As yn 1728.

1748 Boargemaster Bourboom eigner, Bruin Gabes brûker.

1758 Idskjen Cathariena Bourboom eignerske, Gabe Bruins brûker.

1768 Eignerske as yn 1758, Sytze Meintes brûker.

1778 „Sienia”, weledel geboren vrouwe J. C. Bourboom, wed. v. Sloterdijk en de heer J. P. van Hylkema eigeners, Sytze Meintes brûker.

1788 As yn 1778.

1798 Sienema, J. F. W. Y. C. en A. v. Sloterdijk en M. v. Heloma eigeners, Meint Sytzes brûker.

1818—1838 Van Sloterdijk eigener.

1848 „Siennema” (lès de i foar in j. en de e foar in o dan is it Sjonnema). Klaas Frits de Vries eigner, Thomas Gerbens Brouwer brû-

ker.

1858 Selde eigener as yn 1848, Wyte F. van der Meer brûker.

Oant safier de floreen- en stim-kohieren. Sjonnema wie in ien stimdragende pleats. Nou is Sjonnema biwenne troch de hear Tj. Pijl, syn frou's âlden kochten yn 1915 dizze pleats dy't earder biwenne west hat troch Abe Santema en der't ek de famylje Brandenburg op buorke hat.

Yn 1916 wiene eigener en brûker Tjepke Lettinga en Sjoerdje Bergsma. By de pleats wie doe noch in 40 pounsmiet lân. Neffens de Grouster krante „Frisia” fan okt. 1915 is Lettinga eigener wurden fan trije perselen en de Minniste tsjerke yn hûs mei lân. Letter is der noch lân by kocht. Hemming kocht twa perselen en de minniste tsjerke yn Grou de perselen 10-11-12 en 13. Sadat de pleats yn dy tiid moai wis greater west hat as de 47 pounsmiet floreenplichtich lân. Yn 1940 binne Tjitse Pijl en Sijbrigje Lettinga der boer en boerinne wurden. Hja buorkje der nou noch, holpen troch in greate soan. Eignerske is mefrou Sj. Tjepkema-Bergsma. De pleats is nou 40 pounsmiet great en der wurde 16 melke kij hâlden.

It is in kop-hals-romp-pleats en alle kearen as ik by dat model pleats stean tink ik, hwat binne jim' moai, jim hawwe eat hwat al de oare pleatsmodellen misse.

Doe't ik mei de hear Pijl oer de huzinge praette, it underhâld der fan en sa, kaem ek to praet, hoe âld sa'n gebou wêze soe. It is slim krekt to sizzen, muorrestientsjes mei datums wiene der net. Wol hat ien fan ús jonges doe't se boppe by de skoarstien wêze moasten, der instik lead foun mei it opskrift: J. Brouwer, Grou 1864. As dat ófkomstich is fan ien fan de Brouwers dy't der yn 1848 wennen of dat it troch in timmerfeint dy't oan de pleats arbeide dêr oanbrocht is, is slim út to meitsjen. It biwiist wol dat de huzinge mear as 100 jier âld is.

d. H.